

Jubileusz 90-lecia IWNiRZ w Poznaniu

W dniach 21-22 kwietnia 2021 roku świętowaliśmy obchody związane z Jubileuszem 90 lat istnienia Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich-PIB w Poznaniu. Z tej okazji dla podkreślenia doniosłości tak ważnego dla nas święta, w dniu poprzedzającym główną uroczystość, tj. 21 kwietnia 2021 roku, młoda kadra pracowników Instytutu i innych krajowych jednostek przygotowała prezentacje najważniejszych bieżących osiągnięć w ramach Konferencji Młodych Naukowców pt. „Polskie rolnictwo XXI wieku dla innowacyjnej biogospodarki”.

Komitet Naukowy konferencji reprezentowali pracownicy Instytutu na czele z przewodniczącą, dr hab. Małgorzatą Łochyńską, prof. IWNiRZ-PIB. W składzie Komitetu Organizacyjnego znaleźli się młodzi pracownicy naukowcy na czele z dr n. med. Aleksandrą Wawro. Młode pokolenie skupiające specjalistów z różnych dziedzin, tj. biologów, rolników, farmaceutów i chemików, reprezentujących zarówno IWNiRZ, jak również inne krajowe uczelnie wyższe, z entuzjazmem odpowiedziało na zaproszenie do zdalnej prezentacji swoich osiągnięć.

W ramach dwóch sesji referatowych miało miejsce 14 wystąpień, a w składzie dwóch sesji posterowych znalazło się łącznie 18 prezentacji dotyczących zróżnicowanych zagadnień, w tym metod walki z suszą na użytkach zielonych, zastosowania hydrożelu w uprawie pszenicy, oceny jakości słodów z jęczmienia oziemego i jarego oraz przebiegu fotosyntezy jęczmienia jarego w odpowiedzi na zasolenie gleby. W referatach przedstawiano istotne problemy związane z negatywnymi skutkami wypalania roślin na użytkach zielonych, uprawą traw energetycznych i ich pożytecznym oddziaływaniem na środowisko, a także z genami odporności na rdzę koronową u owsa zwyczajnego.

W kolejnej sesji Konferencji omówiono m.in. dwie nowe formy lnu (*Linum usitatissimum* L.) o składzie kwasów tłuszczowych omega-6 do omega-3 (1:1 do 2:1) warunkującym wyższą trwałość produktu; czynniki wpływające na plon plantacji nasiennych odmian konopi siewnych, a także oceniono bioaktywność włókien łykowych i alternatywę ekologiczną w produkcji odzieży z włókien sojowych. Podjęto także interesujący problem dotyczący innowacyjnych enzymów przeciwbakteryjnych (tzw. endolizyn) w leczeniu chorób zwierząt w miejsce antybiotyków, co może znacząco przełożyć się na obniżenie zachorowań w weterynarii.

W sesji posterowej przedstawiono m.in. charakterystykę wybranych gatunków roślin zielarskich i ich hodowlę zachowawczą oraz kolekcję Ogrodu Roślin Leczniczych w IWNiRZ, metody rozmnażania wegetatywnego (metodą sztorbów) morwy białej (*Morus alba* L.), omówiono również bogatą kolekcję zasobów genetycznych rodzaju *Cannabis*. W ramach innowacyjnego rozwiązania przytoczono próbę zastosowania wytlóków z jabłek w uprawie pszenicy jarej, zaproponowano wykorzystanie cynamonu jako substancji ograniczającej rozwój *Botrytis cinerea* i wspierającej rozwój roślin oraz wprowadzenie nawozów mikrobiologicznych korzystnych dla środowiska w uprawie ogórka polowego. Interesujące zagadnienia prezentowane przez kolejne ośrodki naukowe związane były z wykorzystaniem nanosrebra w uprawie warzyw liściowych, zastosowaniem biomasy konopnej jako surowca do otrzymywania bioetanolu, a biomasy lignocelulozowej pozostającej na polu – w procesie fermentacji acetonowo-butanolowej. Inne rozwiązanie dotyczyło biokompozytów, czyli połączeń polimeru z napełniaczami naturalnymi z lnu i konopi, co umożliwi uzyskanie produktu o obniżonej palności i większej wytrzymałości z dużą korzyścią dla środowiska. Przedstawiono także interesujący kierunek rozwoju gospodarstw rolnych i agroturystycznych w Polsce poprzez zakładanie hodowli alpaka (ponad 3 tys. osobników w kraju) o statusie zwierząt hodowlanych. Zwrócono uwagę na wełnę alpaka jako cenny surowiec do wytwarzania produktów dla osób z astmą i alergią, a także rolę towarzyszącą i terapeutyczną tych zwierząt.

Oficjalna inauguracja obchodów Jubileuszu 90 lat istnienia IWNiRZ-PIB odbyła się kolejnego dnia, tj. 22 kwietnia 2021 roku. Ze względu na trwającą epidemię, obrady również odbywały się w bezpiecznym systemie zdalnym. Wszystkich zaproszonych gości i osoby zainteresowane tematyką Konferencji serdecznie powitała zarządzająca Instytutem, Pani prof. dr hab. Małgorzata Łochyńska. Patronat honorowy nad uroczystościami jubileuszowymi objęli Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Minister Edukacji i Nauki, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, a także Wojewoda Wielkopolski i Prezydent Miasta Poznania. Patronat medialny sprawował program 3 Telewizji Poznań (TVP 3).

Zorganizowanie obchodów Jubileuszu 90-lecia istnienia IWNiRZ-PIB nie byłoby możliwe bez sponsorów. Potrzebę wsparcia naszej uroczystości dostrzegły firmy, takie jak: Świat Lnu, Farmer.pl, Rafał Tymków, Przedsiębiorstwo Martin Bauer Group, Przedsiębiorstwo Produkcji Farmaceutycznej Hasco-Lek, a także Przedsiębiorstwa: Almatex, Ekotex, Kawon, Eldex Medical, Sąddecki Bartnik, Pro-pharma i Bartpol.

Należy podkreślić duże zaangażowanie zarówno kadry naukowej i administracyjnej naszej jednostki, dobrą organizację, jak również poparcie ze strony Ministerstw i władz lokalnych. O powodzeniu i sukcesie Konferencji nie sposób byłoby mówić bez szerokiego grona osób zainteresowanych prezentowaną różnorodną i innowacyjną tematyką wystąpień obejmujących ciekawe zagadnienia związane z biogospodarką.

W części oficjalnej wysłuchaliśmy przemówień przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa, w tym sekretarza stanu MRiRW – Anny Gembickiej, Ministra J.K. Ardanowskiego – przewodniczącego Rady ds. Rolnictwa i Obszarów Wiejskich przy prezydencie RP, członka Zespołu Doradców Społecznych MEiN Marka Wojciechowskiego, który odczytał list Pana Ministra Edukacji i Nauki Przemysław Czarna, oraz Zastępcy Dyrektora w Departamencie Innowacji i Polityki Przemysłowej w Ministerstwie Rozwoju, Pracy i Technologii – Piotra Zabadały.

W dalszej części inauguracyjnej cenne spojrzenie na rozwój Instytutu przedstawili emerytowany, długoletni dyrektor Instytutu – prof. dr Ryszard Kozłowski, oraz członek Rady Naukowej Instytutu – prof. Ryszard Słomski z Instytutu Biotechnologii w Poznaniu. Kolejny wykład dotyczył osiągnięć Instytutu w ujęciu historycznym na przestrzeni lat: do 2009 roku jako odrębnych Instytutów (Instytut Włókien Naturalnych, Instytut Roślin i Przetworów Zielarskich), a następnie jako jednej połączonej jednostki naukowej – IWNiRZ-PIB. Obszerne fragmenty wystąpienia przygotowanego przez prof. dr. hab. Marcina Ożarowskiego zamieszczono w osobnym artykule w tym wydaniu.

W ramach I Sesji Konferencji z zainteresowaniem wysłuchaliśmy obszernego wystąpienia Pani Dyrektor Zarządzającej European Industrial Hemp Association (EIHA) – Lorezny Romanese pt. „Overview of Hemp in Europe: state of play and future perspectives”. Autorka zwróciła uwagę m.in. na duży potencjał tkwiący we włóknach naturalnych i zbyt małe ich wykorzystanie w porównaniu z włóknami syntetycznymi, a także możliwość zastosowania nasion konopi w charakterze żywności wzbogaconej (tzw. Novel Food) w zależności od zawartości THC.

Szeroki przegląd dotyczący zastosowania włókien naturalnych (w miejsce powszechnie wykorzystywanych włókien szklanych i węglowych) jako składników biokompozytów do celów technicznych przedstawił prof. dr hab. inż. Andrzej Błędzki – autorytet w zakresie biokompozytów, recyklingu i przetwórstwa tworzyw. Kolejny wykład pt. „Kierunki nowoczesnego wykorzystania surowców zielarskich” zaprezentował prezes Polskiego Komitetu Zielarskiego, dr n. farm. Jerzy Jambor. Wskazał on na ważny element współczesnego zielarstwa, a mianowicie stale rosnącą tendencję do kontraktowych upraw roślin zielarskich, która w przyszłości ma zastąpić zbiór ze stanu naturalnego. Zasadniczym powodem tego jest uzyskanie upraw roślin zielarskich o określonej zawartości składników aktywnych biologicznie, tj. zapewniających ich wysoką jakość terapeutyczną. Autor uwzględnił w prezentacji nowoczesne metody suszenia, magazynowania, przygotowywania ekstraktów i jednorodnych substancji czynnych izolowanych z materiału roślinnego oraz periodycznej destylacji surowców olejkowych z parą wodną. Wśród głównych obszarów zastosowania surowców zielarskich wymienił m.in. suplementy diety, dodatki do pasz, składniki produktów kosmetycznych, produktów leczniczych oraz izolowane substancje roślinne o określonym wskazaniu terapeutycznym. O nowych kierunkach zastosowań i badań leku roślinnego będzie decydował intensywnie rozwijający się rynek farmaceutyczny.

W ramach II Sesji Konferencji Naukowej prezes Marek Radwański z Polskiej Izby Lnu i Konopi z Warszawy przedstawił prezentację nt. „Len i konopie – wczoraj, dziś i jutro”. Prelegent zwrócił szczególną uwagę na szeroki transfer wiedzy i nowoczesnych technologii z nauki do praktyki. Z kolei w ostatnim wykładzie pt. „Program konopny – nauka dla praktyki” kierownik Działu Transferu Technologii i zarazem kierownik programu konopnego, mgr Witold Czeszak, szczegółowo omówił działania Instytutu w zakresie uprawy konopi i współpracy międzynarodowej z licznymi ośrodkami na świecie.

W ten sposób jubileuszowa Konferencja z okazji 90-lecia IWNiRZ dobiegła końca. Pomimo niełatwej formuły online, cieszyła się ona dużym zainteresowaniem (ponad 90 uczestników pierwszego dnia), co jest dużym osiągnięciem. Prowadząca obrady Pani Dyrektor prof. Małgorzata Łochyńska podziękowała wykładowcom, uczestnikom, a także wszystkim osobom, które przyczyniły się do przygotowania, zorganizowania i przeprowadzenia obu dni obchodów jubileuszowych stanowiących niemały sukces w ocenie osiągnięć Instytutu jako jednostki naukowej. Podsumowując ten wspólny wysiłek, można stwierdzić, że jest on efektem współdziałania kadr zarządzających i poszczególnych pracowników: aktualnie czynnych zawodowo, emerytowanych oraz licznych osób, których nie ma już wśród nas, a które wniosły niemały wkład w rozwój obu jednostek naukowych, zarówno przed połączeniem Instytutów, jak również w okresie wspólnej działalności do chwili obecnej.

Mgr farm. Elżbieta Hołderna-Kędzia